

TUDOR ARGHEZI VERSEIBŐL

RÉMSÉGES ÉJSZAKA

A ködös éjen
megbujtak félve a zörgő szekéren.
A sötét táj lezárta szemeit,
a tekintet a bokáig se vitt,
szemet nem kérdeve, se gazdát a vak
némaságban húztak a lovak.
A hám nem tudta benne mi üget:
lóféle vagy csuszamló sárhegyek.
Nem küldött fényt a sánc vagy elmaradt ut.
Az apa és a lány
elrágódott bárgyú gondolatán:
„A tyukokat jó áron adtuk.”

Most hirtelen! Jaj uram isten!
Mért rug a kanca? Kik állanak itten?
Őt nehéz ember, mint az ön, az állt
a vaksötétben osztani halált.
Mehalt a férfi, de a lány az utra
siklott és testét kőbe, vízbe gyurta,
úgy csúszott a tájon, rémekre füelve,
amíg egy házra lelt hajnalra kélve.

Jó emberek! Az ajtó megcsikordult,
egy kéz kinyúlt. Vad, kelletlen hang mordult,
öreg asszony jött, ű ki a gyenge nőt
behívta. Zsarat fényén, kemence előtt
a lány elmondta jó vásárból jöttek,
apját megölték s ő alig szökött meg.
— Kuporodj ide, húgom, amott az agy, ni
az én lányommal fogsz az éjen hálni.
A nénének is volt egy lánya,
kinek sosem volt fésű a borzas hajába.
Mind a három nő az ágyba bujt rég,
hogy elaludjék.
A néne lánya feküdt legbelől
az öregasszony volt kívülfől
s a mi leányunk ott szeppent, szegény,
a két nő között, az ágy közepén.

Egyszer csak a bába
Mit gondol magába?
Leszál az ágyról. Horkol a lánya? Jó!
A másik úgy alszik, mint a nehéz hajó.

Lépés koppant. Valaki kopogott
öt nehéz árnyék belopakodott
s így suttogott:
— Az embernél, akit megöltünk, és a sárba vajtunk,
lyukas ötvenbanist se leltünk, nem találtunk!

— Fogd be a szád rühes, és ide nézz!
 Ez itt az ő leánya s nála van a pénz.
 S a néne az ágyra intett, hol a zárt ajkú lány
 lapult — Elmégy, ne félj, te is apád után!
 És mint a vérre éhes
 vad kente nyelvét a szája széléhez.

Én tudtam eddig s most te is tudod:
 a néne volt a gazda s a többi: a gyilkosok.

Elvégezték, hogy a lányt ólba dobják
 s úgy vágják le, ahogy a rivó barit szokták.
 Gondolkoztak: parázsra tegyék?
 De nem, megérezte volna csendőr az éji pecsenyét.
 Ezért széttépik, így lesz szörnyű vége,
 tűnjék neve s emléke.

De Terchia-Berchia szaván
 felriadt az idegen leány
 s amíg a nagybajúszú beszélt
 a boszorkány lányával helyet cserélt
 — aki, mint a földbe zártak, úgy aludt —
 s a falhoz odabujt.

A köröm vijjogott, az ujj fojtogatott
 az Édeslány sokat nem sikoltozott.
 A dombra dobták rut borzas fejít.
 A másik menekült, meg sem állt reggelig.

A néne most börtönbe sir borzas lánya sorsán
 (mégis szíve-vére)
 a többi nők leköpi, átka nem segít,
 a gyilkosok az aknán a sót vágják, törik,
 és t Cârnu korcsmáros a foglyok vvezére.

KATINKA

Napból font kosarába
 elfért a május mindenik virága:
 tejszirmú halk, sárszemű, tisztatestű
 békavirág és éjjéli szekfű.
 Szeder mellében friss, finom urak
 kutatták, illatos, lágy ajkuak,
 s nem kértek térden vékony uridámát
 vették a kislány ki sem nyílt virágát.

Katinka, te! Selyempapucskád, éked,
 gyöngyöd ki adta? Nem Stase vette néked!
 Ki huzott gyűrűt mindenik ujjadra?
 Te megcsaltad Staset! Vigyázz magadra!

Ki vette ébentested el, a tej és vérszagút,
 ki itta fél a sóhajod, hazug?!
 Ki vette s itta tested utcarongy?!
 Könnyen hívó, könnyen fekvő **bolond!**

*Ki bontotta dohány szagú hajad?
Inged lehuzni kinek volt szabad?
Szőrös, eres karjába ki temette
fejed, s vállad fogak közé ki vette?
Ki velt gyümölcsöt rajtad, szúrós, kórón
ki dermesztett meg csontjaidig forrón?
Te letagadtad, hogy az éjszakát
ki férfi ágyában mulattad át.
Szerelmes éjnek túl nagy lett az ára
édes ringyó, május gyöngyvirága!*

*Látod Nastase, az elitelt
csak egyszer csókolt meg úgy igazán
de akkor ám azon az éjszakán
a kése kis madárszivedig ért.*

A Z É B R E D É S

Irta: I. BABEL

Összes ismerősünk, minden ügynök, boltos, bankhivatalnok és a tengerészeti irodák alkalmazottai, mind zenére tanították gyerekeiket. Szüleink nem találtak semmi kiutat egyéni létük számára s gyermekeik szerencséjére alapították a jövőt. Odesszát még jobban hatalmába kerítette ez az örület, mint a többi várost. És tény, hogy városunk több évtized alatt az egész világ koncert-termeinek szállította a csodagyerekeket. Misa Elmann, Gabrilovics — Odesszából valók. Nálunk indult utnak Jasa Haifetz is.

Mihelyt egy gyerek elérte a negyedik vagy ötödik évet, anyja Zagurszky mesterhez vitte. Zagurszkynek csodagyermek-gyára volt, csipkésnyakú, lakkcipőjű zsidó törpék gyára. Moldavanka nyomorúságos lakásaiban és a Vén Bazár büdös udvaraiban fedezte fel őket. Zagurszky csak ép' az egyszerűbb alapfogalmakra tanította meg őket. Aztán a pétervári Auer professzorhoz küldték őket. E kerekfejű embervakarcok lelkében, nagyszerű harmónia élt. Hires virtuózok lettek. És az én apám is azt akarta, hogy utánozzam őket, noha túl voltam a csodagyermeki koron — majdnem tizennégy éves voltam —, de olyan voltam satnya természetemmel), mint valami nyolc éves fiúcska.

Elvittek Zagurszkyhoz. Nagyapám iránti tiszteletében beleegyezett, hogy csak egy rubelt kér leckénkint. Nagyapám, Lévi Ichok a város gunytárgya és egyszersmind disze volt. Cilinderben, elképzelhetetlen cipőben sétált az uccán és a legbonyolultabb ügyeket oldotta meg. Megkérdezték tőle, mi a gobelin, miért árulták el a jakobinusok Robespierret, hogyan gyártják a műselymet, mi a császármetszés? Nagyapám mindezekre a kérdésekre meg tudott felelni. Az ő tudása iránti tiszteletében egyezett bele Zagurszky, hogy csak egy rubelt Vesz óránként. S csak nagyapám iránt érzett félelmében foglalkozott velem, mert nem sok nézett ki belőlem. Ugy csikorogtak a hangok, mint a vasreszelék. Szinte a szivemet tépték. De apám jól tartotta magát. Otthon folyton Misa Elmannról beszéltek, Misáról, akit maga a cár mentett fel a katonai szolgálat alól. Gabrilovics szülei két házat vettek